



Netwerktafels en verwijzers

16 juni 2011



Vooraf

Werken in de bijzondere jeugdbijstand is complex, veeleisend en soms frustrerend, maar ook mooi, uitdagend, betekenisvol en zingevend.

De kritische kanttekeningen doen geen afbreuk aan mijn waardering voor het engagement en het gepresteerde werk in de sector.



Overzicht

1. Verhouding hulpverlener en cliënt in de bijzondere jeugdbijstand in historisch perspectief
2. Toekomst: waar willen we naartoe
3. Reflectie
4. Het protocol en de verwijzers
5. Netwerktafels bij de verwijzers

Verhouding hulpverlener – cliënt

Historisch

– Naamgeving:

- Jongerenwelzijn (21° eeuw)
- Bijzondere jeugdbijstand (1985)
- Jeugdbescherming (1965)
- Kinderbescherming (1912)
- 19° E:
 - Wezen
 - Vondelingen en verlaten kinderen
 - Verwaarloosde en criminele kinderen

Verhouding hulpverlener - cliënt

- Jeugdzorg als instrument tot disciplineren, normeren en normaliseren, tot sociale integratie.
(oa Michel Foucault)
- Institutionele oplossing voor problemen
(grote voorzieningen)
- Weinig differentiatie
- Ingeschatte schuld bepaalt behandeling / bejegening (cfr verschil in behandeling tussen wezen en vondelingen)

Verhouding hulpverlener - cliënt

Hulpverlener

- Alwetend
 - “God”
 - “Dokter weet het best”
- Deskundig en competent
 - Geen verantwoording (het is zo omdat ik het zeg)
 - Weinig transparant
- Oorzaak weg = probleem weg
- Verantwoordelijk voor oplossing problemen
 - Loodzware last

Cliënt

- Onwetend
- Probleemdrager
- “schuldig” (stoute ouders en / of stoute kinderen)
- Bij voorkeur meewerkend voorwerp, zo niet: toenemende mate van disciplineren en dwang

U Verhouding hulpverlener - cliënt

- Gevolgen:
 - ↳ Collegiaal, multidisciplinair en intersectoraal overleg is luxe
 - ↳ Cliënt wordt bevroagd in functie van stellen van juiste diagnose en indicatiestelling

Verhouding hulpverlener - cliënt

- Maatschappelijke veranderingen maken deze verhouding onhoudbaar.
- Toenemende vraag naar
 - Participatie
 - Transparantie
 - Evenwaardigheid
 - Emancipatie
 - Cliëntenrechten
 - Doelmatigheid en efficiëntie

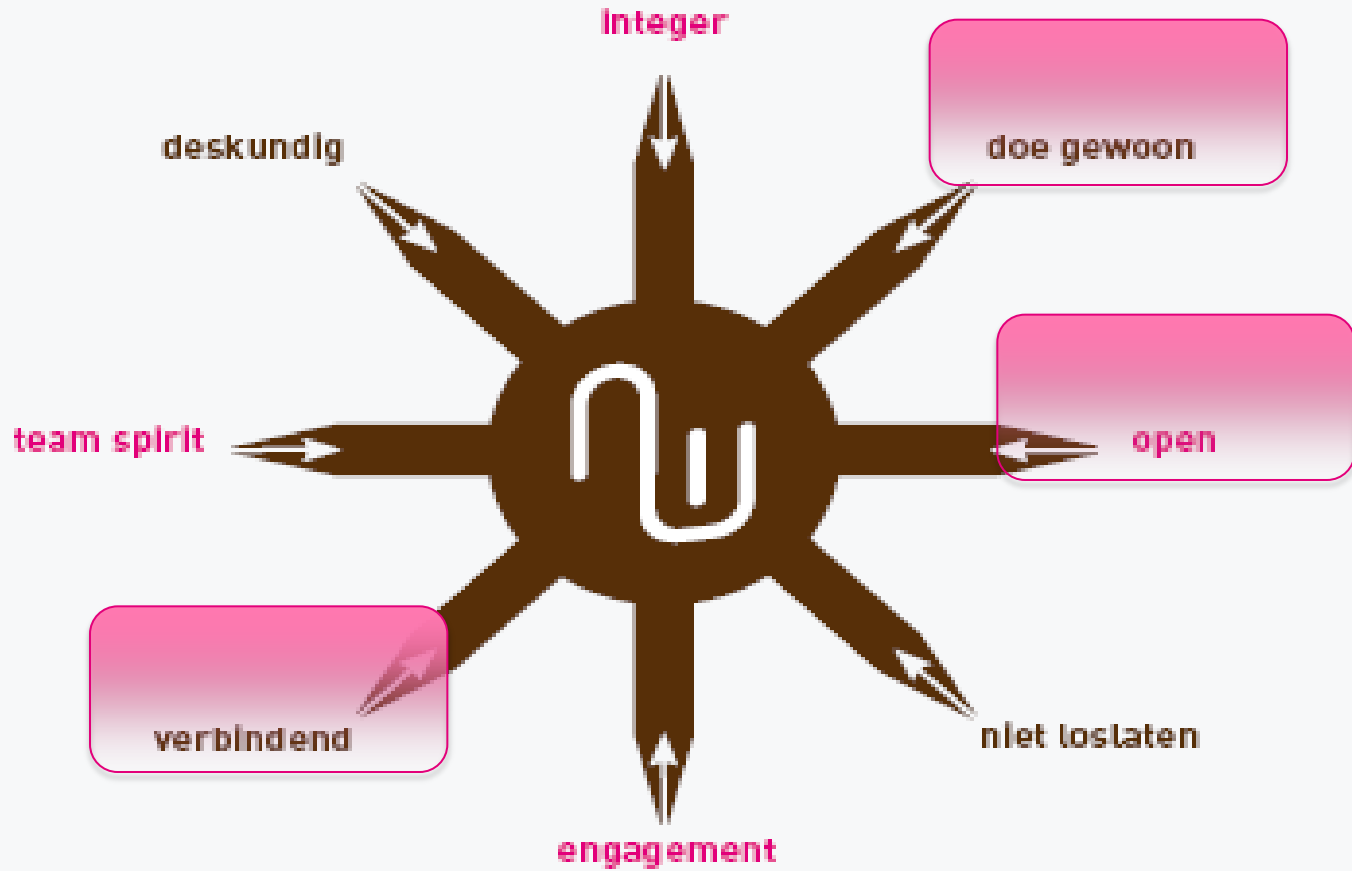
Verhouding hulpverlener - cliënt

- Weerspiegelt zich in nieuwe visie en waarden, in nieuwe processen en methodieken
 - Bv Emancipatorische en participatieve hulpverlening (jaren 80)
 - Differentiatie in de hulpverlening
 - Waarden van het agentschap

Waarden agentschap

Jongerenwelzijn

SCHEMA 1.1 WAARDEN



persoonlijke waarden
professionele waarden

Toekomst: waar willen we naartoe

- Zelfsturing door de jongere en zijn gezin
- Krachten en competenties van de cliënt en zijn omgeving als uitgangspunt van de hulpverlening
- Dialoog
- Transparantie: duidelijke doelstellingen, ook over wanneer hulp kan stoppen
- Effectieve samenwerking van de betrokken organisaties en sectoren in functie van het hulpplan van de cliënt.



Reflectie

- Kan de praktijk volgen???
- Zelfreflectie en zelfbevraging zijn noodzakelijk.

U Reflectie

- In de praktijk, heel veel goede dingen maar
 - ↳ Positioneren we ons soms als deskundige “god”?
 - ↳ Geven we echt ruimte tot collegiale bevraging en uitwisseling
 - ↳ Is de samenwerking met andere organisaties en sectoren gestoeld op wij/zij denken?
 - ↳ Ervaren we een hiërarchische verhouding tussen organisaties / sectoren?

U Reflectie

- U Verantwoorden we (ingrijpende) keuzes? Zijn ze gedeeld?
- U Hebben we intellectuele ruimte om andere visies een plaats te geven?
- U Worstelen we met mondige cliënten, met klachten?
- U Nemen we de verantwoordelijkheid over van de cliënt, van andere hulpverleners??

Reflectie

- ↳ Welke inbreng hebben de jongere en zijn gezin bij de gemaakte keuzes?
- ↳ Luisteren we echt naar wat de cliënt wil?
- ↳ Zien we de krachten, de competenties van de cliënt?
- ↳ Weet de cliënt
 - waarom we betrokken zijn?
 - Wat concreet moet veranderen?
 - Wanneer onze bemoeienis stopt?



Reflectie

- Veranderen is een proces. Ieder van ons draagt de geschiedenis mee.
- De gevraagde verandering vereist een verandering van cultuur, dit is moeizaam.
- We hebben nood aan instrumenten die ons ondersteunen.
- Eén van de instrumenten om tot effectieve verandering te komen is de implementatie van netwerktafels.

Het protocol en de verwijzers

- Het protocol is voor de verwijzer van uitzonderlijk belang:
 - tgo ervaring verwijzer van plotse – onverklaarbare breuk
 - gentleman's agreement over proces dat gevolgd wordt bij dreigende breuk in de hulpverlening
 - ondertekend door vrijwel alle diensten en voorzieningen uit de regio
 - ondersteund door integrale jeugdhulp

Het protocol en de verwijzers

- Kenmerken
 - Preventief stappenplan bij dreigende breuk
 - Positioneert en responsabiliseert cliënt, voorziening en alle betrokkenen
 - Mobiliseert de aanwezige krachten met als doel het bijstellen van het hulpplan en het vermijden van een plotse breuk
 - Zorgt voor tijdige informatie aan en betrokkenheid van consulent

Het protocol en de verwijzers

- De verwijzers zijn mede-ondertekenaars van het protocol.
- Ondertekening protocol bindt ons ook: nood aan duidelijk engagement

Het protocol en de verwijzers

- Engagement van de verwijzers
 - Breuk in de hulpverlening = stap naar de bemiddelingscommissie
 - Toepassing protocol = engagement om interne netwerktafel te organiseren als stap naar de bemiddelingscommissie overwogen wordt
 - Bemiddelingscommissie vervangt externe netwerktafel (maar sluit deze niet uit, doelstelling is niet =)
 - Uitzondering: ernstige bedreiging integriteit minderjarige

U Netwerktafels bij de verwijzers

- Wat willen we?
 - Verder evolueren van praten over naar praten mét
 - Netwerkoeverleg met cliënt verder methodisch onderbouwen en meer structureel implementeren (= betrokken consulent als voorzitter)
 - Pendelmethodiek met consulent als go between waar mogelijk vervangen door netwerkoeverleg
 - Tijdsinst
 - Organiseren van interne netwerktafels (= voorzitter niet betrokken in case)

Netwerktafels bij de verwijzers

- Implementeren van het gebruik van IZIKA als transparant, beslissingsondersteunend instrument
- Initiatief nemen tot organisatie externe netwerktafel in complexe en vastgelopen situaties.
- Deelname aan externe netwerktafels
 - Als betrokkene
 - Evt als expert
 - Nooit als voorzitter (deontologische keuze omwille van rolverwarring)

Netwerktafels bij de verwijzers

- Volgende stappen:
 - Methodologisch onderscheiden in welke situatie: netwerkoverleg mét cliënt, interne netwerktafel en externe netwerktafel
 - Opleiding MDT tot voorzitter

Netwerktafels bij de verwijzers

– Consulenten

- Alle consulenten: opleiding “Organiseren en begeleiden netwerkoeverleg met de cliënt”
 - Aantal consulenten: opleiding tot interne voorzitter
 - Aantal consulenten: engagement als deskundige bij externe netwerktafel
 - Intervisie implementatie IZIKA en netwerktafels
-
- Procesbegeleiding door Thirsa Van Dongen

Tot slot

- Netwerktafels en “Signalen van Veiligheid” zijn methodieken die op elkaar aansluiten, én de aanwezige deskundigheid van de consulent versterken en zichtbaar maken.
- Samenwerken over grenzen van organisaties en sectoren heen met ruimte voor kritische bevraging en reflectie
- Volgende periode: focus op opleiding en implementatie.

Medewerking van elkeen is
noodzakelijk
en cruciaal
én boeiende opdracht!